

Hjælp til lønforhandlingen

Nu kan du også få hjælp til at forhandle individuel løn. Skuespillerforbundet samarbejder med en ekstern forhandler, som for 750 kroner i timen sikrer dig den bedste mulige aftale.

Mig og mit manuskript

For de fleste skuespillere er manuskriptet et uundværligt arbejdsværktøj, men Karen-Lise Mynster, Jens Albinus og Laura Bro bruger det hver især meget forskelligt.

Opera på jagt efter nyt publikum

Opera som alternativ til Disney Sjov og opera, der får os til at grine. En børneopera og en humoristisk tomands-opera har sat sig for at forny en århundreder gammel kunstart.

#03 2015

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

Hollywood i København

"The Danish Girl" kan sælge Danmark til udlandet

Bent Conradi

**Idealisten
der udfordrede**

SEKRETARIAT FOR DANSK SKUESPILLERFORBUND OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund

og udkommer 8 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. årligt

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59
Mandag-fredag 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
ck@skuespillerforbundet.dk

Redaktion: Charlotte Kiberg (redaktør),
Katja Holm (ansvarshavende).

Annoncer sendes til: Jette Rydder
jr@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLS Grafisk Hus.
Design: ad-man.dk.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce (170 x 270) 9.000 kr.
Bagsiden (190 x 260 + beskæring) 9.000 kr.
2/3 side annonce (170 x 192) 6.500 kr.
1/2 side annonce (170 x 133) 5.000 kr.
1/3 side annonce - horisontal (170 x 60) 2.500 kr.
1/3 side annonce - vertikal (54 x 270) 3.500 kr.
Visitkort-annonce (83 x 58) 700 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)
Medlemsannoncer (83 x 58) 350 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annonceønsker:

Kontakt Jette Rydder - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE

Katja Holm (formand), Nastja Arcel, Daniel
Bevensee, Kristine M. Brendstrup, Adam Brix,
Dorthe Hansen Carlsen, Julie Carlsen, Christian
Damsgaard, Frank Gundersen, Rebekka Lund,
Thomas Magnussen, Mette Marckmann,
Frederik Meldal Nørgaard, Thomas Præstegaard
og Ulla Ricklander.

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anna-Katrine Olsen
Vicesekretariatschef: Kim Hansen
Kommunikationschef: Charlotte Kiberg
Chefjurist: Maj Hagstrøm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Jørgen Byrdal Kloch Larsen, Lone Røjkjær
Pedersen og Berit Lassen (orlov)
Socialkonsulent: Nanna Møller
Sekretær: Hanne Arlund
Kursussekretær: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Regnskabschef og Filmex: Heidi Holm Madsen
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen
Omstilling: Bente Wittenborg

DEADLINE TIL NÆSTE NUMMER: 21. MAJ

ANNONCER I SCENELIV

Få dit budskab ud til hele scenekunst-branchen med en annonce i Sceneliv. Det er billigere, end du tror. Ring til redaktionen og hør, hvad vi kan tilbyde på 33 24 22 00 eller send en mail til jr@skuespillerforbundet.dk.

OBS!

HUSK KONTRAKTER TIL FILMEX SÅ HURTIGT SOM MULIGT

Det er ikke for sent – men skynd dig!

Sidste frist var den 1. april for indsendelse af kontrakter fra 2014, der skal med i fordelingen og udbetalingen i slutningen af september 2015. Husk at sende kopier.

FORMIDLINGS- KOMPETENCER?

ANSØG SENEST D. 1 JUNI

DIPLOMUDDANNELSE

Formidling af Kunst og Kultur for Børn og Unge

www.kvu.dk
5993 1009

ODSHERRED
TEATERSKOLE
DEN DANSKE
SCENEKUNSTSKOLE

University College
SJÆLLAND

Foto: Nikolai Linares/Scanpix

#03 2015

HOLLYWOOD I KØBENHAVN

4

Copenhagen Film Fund har med optagelserne af "The Danish Girl" trukket den første store internationale filmproduktion til København. Turister er vilde med at besøge locations fra film og fra tv-serier som Borgen og Forbrydelsen.

12 PIRATSITES BLOKERET

8

Det er slut med at hente gratis film og tv ned fra en række populære piratsites. Teleselskaberne skal blokere for 12 nye piratsites, som har tjent penge på at levere kunst uden at sende en krone videre til kunstnere og producenter.

FÅ HJÆLP TIL AT FORHANDLE LØNNEN

9

Nu kan du som medlem af skuespillerforbundet også få hjælp til at forhandle din individuelle løn. Bestyrelsen har besluttet at tilknytte en ekstern forhandler, som for 750 kroner i timen sikrer dig den bedst mulige aftale.

IDEALISTEN DER UDFORDREDE

10

Bent Conradi har gennem snart seks årtier udfordret sig selv og publikum, og han er stadig åben for en god rolle. Seriestart om et langt liv i skuespillets tjeneste. Om faget og alt det vigtige rundt omkring det.

MIG OG MIT MANUSKRIFT

14

For alle skuespillere er manuskriptet vigtigt, men forskellige skuespillere bruger det rent praktisk på vidt forskellige måder. Om mening, om at lære sin karakter at kende, om at læse med ansigtet og om at give slip.

OPERA PÅ JAGT EFTER NYT PUBLIKUM

17

Opera som alternativ til Disney Sjov og opera, der får os til at grine. En børneopera og en humoristisk tomands-opera har sat sig for at præsentere et nyt publikum for en århundrede gammel kunstart.

Foto: Henning Hjorth

Foto: Majken Norup

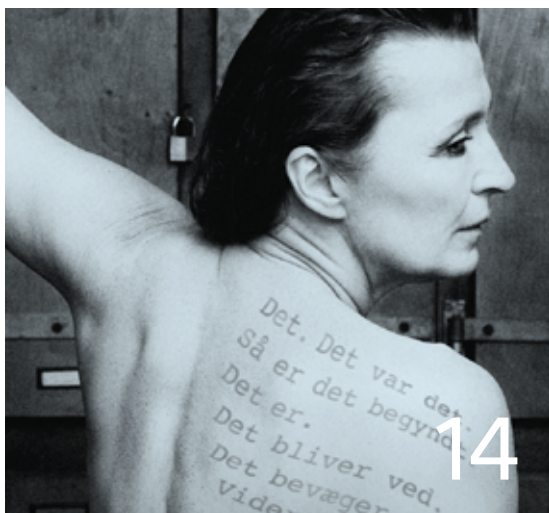

Foto: Kennet Havgaard

FORSIDEFOTO: Bent Conradi fotograferet af Henning Hjorth.

Eddie Redmayne som Lili Eldo under optagelserne til "The Danish Girl" i København.
Foto: Nikolai Linares/Scanpix.

Copenhagen Film Fund har med optagelserne af "The Danish Girl" trukket den første store internationale filmproduktion til hovedstadsregionen. En investeret krone i film giver otte kroner i omsætning. I turistbranchen er man glade, og filmhistorikeren kan også se perspektivet. Hvis appelsinen falder rigtigt ned i turbanen.

Sidse Badett Knudsen deler valgmateriale ud i "Borgen".
Foto: Mike Kollöffel.

Af Jacob Wendt Jensen

Da Danny Kaye i 1952 spillede nationaldigteren H. C. Andersen i en stor Hollywood-film, var der ikke mange spor af et realistisk Danmark i filmen. Den var da også indspillet i USA. I dag udlåner vi gerne København til udenlandske filmproduktioner og lokker endda med støttekroner for at nå så vidt. Der er nemlig en gevinst i den anden ende.

Hvis en film, der foregår i Danmark, bliver god, og den fortæller noget om vores værdier og vores land, skaber det nysgerrighed rundt omkring i verden. Det har Emil Spangenberg, kommunikationschef i Wonderful Copenhagen, erfaret.

"For nylig var jeg på et seminar i Zagreb i Kroatien. Her mødte jeg folk fra for eksempel Slovenien og andre lande, hvor 'Borgen' vises i tv. Ud over at mine kolleger syntes, landet så

smukt ud, var de fascineret af temaer som demokrati og andre liberale værdier fra Danmark," siger han.

Styrker fortællingen om vores samfund

"The Danish Girl" er instrueret af Tom Hooper, der tidligere var manden bag Oscar-vinderen "Kongens store tale". Den nye film, som har endnu en Oscar-vinder, Eddie Redmayne, i hovedrollen, handler om Gerda Wegener (Alicia Vikander) og hendes mand Einar Wegener, der vil skifte køn og være kvinde. Han blev i 1930 til Lili Elbe ved hjælp en række operationer, og var således en forløber for den bedre kendte Christine Jorgensen i 1952.

"Vi er glade for, at en stor filmproduktion fra Hollywood er kommet til Danmark. Det virker oven i købet som om, det er

en film, der om ikke andet så indirekte dykker ned i nogle af de positive værdier, vi har i vores samfund,” siger Spangenberg.

Hos Wonderful Copenhagen har man mærket en større bevågenhed fra den internationale presse, og det er et kendskab pressen har fået gennem for eksempel tv-serierne. Derfor vil det være nærliggende at tro, at en god og bred international film, vil øge kendskabet til København yderligere.

”Vi kan ikke med sikkerhed sige, at film og tv-serier, der foregår i København, er afgørende for, at folk vælger at rejse hertil. Men vi ser en tendens til, at de har lyst til at dykke ned i locations, når de er her. Det har faktisk skabt en hel nicheindustri på området,” siger Emil Spangenberg og fortsætter:

”Selv om der ikke nødvendigvis er direkte turisme i det, er filmene med til at påvirke hele turismefortællingen positivt. Og filmene kan være med til at pege hen i retning af fortællingen om vores samfund, så vi bliver forstået som en by, der har mere

end blot forlystelser og museer. Som en by med mennesker, som har en unik måde at leve vores liv på. Det er jo den helt store attraktion bag alt det andet.”

Rigtigt i turbanen

Hos Wonderful Copenhagen klager man ikke, hvis Woody Allen vælger at kigge forbi for at lave en romantisk komedie. Filmlektor Peter Schepelern kan også godt se det for sig.

”I en film som ’Midnight in Paris’ gik det hele op i en højere enhed. Man fik Eiffeltårnet at se, og Woody Allen havde fundet på en skæg og let måde at vise Paris frem som kulturby. Især som den kulturby, den engang har været. Det var tæt på genialt. Ingen turistforening kunne have udtænkt det bedre selv.

Derfor kan det også blive genialt, hvis Woody Allen på et tidspunkt overtaler til at lave en film i København. H. C. Andersen-statuen vil måske blive levende og tage hovedperso-

En støttekrone giver otte kroner i omsætning

Copenhagen Film Fund nærmer sig afslutningen af den første tre-årige bevilgning, hvor 30 mio. kroner af budgettet på 36 mio. kroner er gået til direkte filmstøtte. Det har været til tv-serier som "Barnaby", "Mord uden grænser" (The Team), "Broen III" og senest Tom Hoopers amerikanske spillefilm "The Danish Girl."

Hver enkelt krone fonden har investeret, har kommuner, regioner og stat fået otte gange igen. Dertil kommer en brandingeffekt, der er svær at måle. Pengene bruges på forbrug af filmholdet i Danmark – i form af ansættelser af filmarbejdere, udstyr, studier, mad, hoteller og transport.

"The Danish Girl" har fået seks mio. kr. i støtte af Copenhagen Film Fund. Ud over det 50 mand store filmhold fra udlandet er der engageret 80 danske filmfolk, og produktionen har på grund af støtten valgt at optage 14 dage i Danmark frem for i første omgang planlagte tre dage.

Byvandring om tv-serier

Visit Copenhagen oplever, at deres annoncer har tre gange så stor effekt, hvis de bringes i forbindelse med en dansk tv-serie. Og udenlandske turister vil gerne høre om tv-serierne.

Derfor har en initiativrig hollandsk studerende ved navn Dieuwertje Visser det seneste års tid arbejdet med at vise turister rundt i København. Man kan komme på en halvanden times "Borgen"-rundtur eller en kombineret "Forbrydelsen"/"Broen" rundtur. Hos Nordic Noir Tours er der også muligheder for at skræddersy længere ture for de ekstra interesserede.

"I øjeblikket er vi i lavsæsonen, men alligevel møder der mellem 20 og 25 turister op hver lørdag til begge ture. Dertil kan man lægge de private ture i løbet af ugen. Hen imod sommeren vil tallet helt sikkert stige," siger Visser, der har skrevet speciale om "Forbrydelsen"s effekt på dansk turisme.

I øjeblikket er en tur baseret på den nye tv-serie "The Team" under overvejelse.

Afsnit 100 af engelske Barnaby blev optaget på Sjælland. Neil Dudgon sammen med Ann Eleonora Jørgensen og Nicolaj Kopernikus.
Foto: Bergius Hermansen.

nen med hen til Den lille Havfrue, hvor de har undervandssex. Men man skal nok passe lidt på med ønskerne, for den slags går kun op i en højere enhed én gang ud af tusinde. Da Woody Allen tog videre til Rom og lavede en ny film, lettede den jo aldrig for alvor," påpeger filmlektoren og understreger:

"Hvis en filminstruktør bliver inspireret på bedste vis, og filmen bliver mainstream over store dele af verden, så er der en mulighed for at en appelsin kan falde ned i Københavns turban på den helt rigtige måde."

Sluk bare lyset

I både Alfred Hitchcocks "Topaz" og "Torn Curtain" fløjter handlingen gennem København, men her er byen ikke andet end en location blandt flere andre.

"Det kan blive mere interessant med 'The Danish Girl'. Hvis den bliver set af forholdsvis mange mennesker, kan den lægge

et lag til den bevidsthed eller underbevidsthed, udlændinge allerede har om, at København er et frisindet, spændende sted. Det synes mange jo stadig det er, selv om pornoens frigivelse ligger årtier tilbage. Siden var vi været i front med for eksempel ægteskaber mellem homoseksuelle, og alle de fortællinger lægger til samme ry og rygte," siger Peter Schepelern.

Når man kan sælge Brideshead i England og stedet hvor Downton Abbey er optaget, kan vi også her.

"Det bliver nok bare i mindre målestok. Måske kan vi sælge færøske sweatere. Det er også fint med mig, hvis man i et forsøg på at vise den interessante dæmonisering af København, som vi oplevede i 'Forbrydelsen', slukker lyset nogle steder og tager turister med forbi dunkelt oplyste fabriksbygninger."

12 piratsites blokeret

Foto: iStock

Teleselskaberne er blevet pålagt at blokere for 12 nye pirat-sites.

”Langt fra alle brugere ved, de har at gøre med en ulovlig streamingtjeneste,” siger leder af RettighedsAlliancen, Maria Fredenslund.

Af Charlotte Kiberg

Det er slut med at hente gratis film og tv ned fra en lang række af de allermest populære piratsites. Retten på Frederiksberg har nemlig i en og samme sag bestemt, at de store teleselskaber skal blokere for ikke mindre end 12 af de mest besøgte piratsites, her i blandt free-tv-video-online.me, watchseries.it og tubeplus.me.

De ulovlige streamingtjenester tilbyder først og fremmest film og tv, men de giver også adgang til musik og litteratur. Fælles for dem er, at de driver forretning på at levere kunst til det danske marked, uden at der bliver sendt penge tilbage til kunstnere og producenter.

RettighedsAlliancen anlagde sagen på vegne af en række rettighedshavere, ud over Dansk Skuespillerforbund også Danske Dramatikere, Producentforeningen og Danske Videogramdistributører.

”Traditionelt har kun distributører og filmproducenter været parter i denne type sager, men der ligger en vigtig signalværdi i, at alle rettighedshaverne i film står sammen om at bekæmpe pirateri,” siger leder af RettighedsAlliancen Maria Fredenslund om sejren.

Opdrager brugerne

Selvom det kun er de store teleselskaber, der nu er blevet pålagt at blokere de 12 piratsites, betyder en Code of Conduct mellem rettighedshaverne og teleselskaberne, at resten af selskaberne følger trop. Det betyder også, at alle vil vise det samme blokeringsskilt.

Indtil dato er 21 ulovlige hjemmesider dømt til at blive blokeret, men Rettighedsalliancen overvåger løbende markedet.

”Blokeringer er vores mulighed for at skride ind over for bagmænd, der ulovligt tilbyder indholdsprodukter online. I de tilfælde, hvor det er muligt at stoppe aktiviteterne ved kilden, altså ved at kunne identificere bagmænd og lukke aktiviteterne, gør vi selvfølgelig det. Men det kan desværre kun sjældent lade sig gøre,” siger Maria Fredenslund, som understreger, at det virker på flere niveauer at blokere et ulovligt site.

”En blokering stopper brugeren i at gøre noget, der ikke er lovligt. Det er langt fra alle, der ved, når de har at gøre med et piratsite. Og samtidig giver det en unik mulighed for at oplyse og informere om pirateri og flytte brugeren til en anden og lovlig platform,” siger hun.

Popcorn Time politianmeldt

Det populære, men ulovlige, streamingsite Popcorn Time er ikke at finde i blandt de 12 sites, der nu bliver blokeret. Det skyldes, at der hverken er en bagmand eller en hjemmeside at blokere. Derfor er RettighedsAlliancen nu gået til politiet for at få lukket Popcorn Time.

”Når politiet er afsender på aktioner mod en ulovlig tjeneste på nettet, har det en positiv virkning på brugernes forståelse for sagen. Derfor er det så vigtigt, at politiet oftere involverer sig synligt på nettet i den slags sager,” siger Maria Fredenslund.

Leder af RettighedsAlliancen Maria Fredenslund. Foto: Peter Lübben.

Få hjælp til at forhandle lønnen

Foto: Henning Hjorth

Nu kan du via skuespillerforbundet også få hjælp til at forhandle din individuelle løn. Forbundet har tilknyttet en ekstern forhandler, der for 750 kroner i timen sikrer dig den bedst mulige aftale.

Af Charlotte Kiberg

"Flere medlemmer har spurgt, om vi ikke kunne hjælpe dem med at forhandle deres individuelle kontrakter, men Dansk Skuespillerforbunds opgave som faglig organisation er at forhandle kollektive overenskomster, og vi kan ikke forhandle for den enkelte. Vi kan give gode råd og vejlede dig ud fra et samlet overblik, men ikke tage den endelige forhandling, hvor det fra gang til gang vil være individuelt, hvad der lægges vægt på. Derfor har bestyrelsen besluttet at tilknytte en ekstern forhandler, som vi har tillid til," siger formand Katja Holm om skuespillerforbundets nye aftale med Kim Kidholm fra Kim Kidholm Management.

Fra 1. maj kan du som medlem af Dansk Skuespillerforbund vælge at bruge Kim Kidholm, hvis du vil have hjælp til forhandlingen. Du får 25% rabat på normalprisen, og dermed koster det dig 600 kroner + moms (750 kroner) i timen at bruge forbundets eksterne forhandler. Ordningen er den første af sin slags i Danmark og er inspireret en tilsvarende ordning, der med stor succes fungerer i Norge.

"Netop lønforhandlinger er noget, en del frygter og finder ubehageligt. Med vores samarbejde med Kim Kidholm har du mulighed for at få hjælp hele vejen," siger Katja Holm.

At optimere kontrakten

Kim Kidholm fungerer med sine 30 års erfaring i musik- og teaterbranchen som rådgiver og forhandler for udøvende kunstnere i kontraktspørgsmål, ligesom han varetager management for en række artister.

Arbejdet baserer han på gode kontakter til det meste af den danske underholdningsbranche. Mennesker han har mødt som opfinder af og bassist i Sweethearts. Som opfinder af og direktør for Dogmerevyen. Som sangskriver til diverse teaterstykker og julekalendere. Og siden 2009 som indehaver af og arbejdsgiver i Kim Kidholm Management. Blandt meget andet.

Han ynder at bruge udtrykket "at optimere kontrakten",

når man spørger, hvad han egentlig leverer. Og vælger ydmygt at kalde sig selv for "en translator og en buffer", når han skal forklare sine resultater.

"Jeg lover dig ikke guldregn. Men jeg lover dig, at jeg kan optimere din kontrakt, uanset om det handler om film, teater eller musik. Fordi jeg ikke har noget i klemme selv, fordi jeg kender branchen ud og ind og fordi jeg nøgternt kan analysere, hvad der realistisk kan lade sig gøre og gå benhårdt efter det," siger Kim Kidholm, som understreger, at løn alene ikke udgør den gode aftale.

"Løn er måske den vigtigste del af pakken, men fleksibilitet, mulighed for understudies, rejsegodtgørelse, diæter og den slags bliver mere og mere væsentligt," forklarer han.

Mere professionel, mindre emotionel

Men hvad er der galt med selv at forhandle?

"Absolut ingenting. Jeg tror faktisk, mange klarer det glimrende selv. Men andre har det dårligt med det. Det er følsomt at være kunstner og at skulle sælge sig selv, måske især for de unge. Og uanset hvad er det aldrig rart, hvis man bagefter sidder tilbage med følelsen af, at man burde have fået en bedre aftale.

Jeg kan være den buffer, der tager stødet, hvor du måske selv havde trukket dig. Fordi det altid er en svær situation at stå fast på sit værd, mens arbejdsgiveren selvfølgelig har sine egne interesser," siger Kim Kidholm og fortsætter:

"Jeg oplever faktisk for det meste, at arbejdsgiverne også er glade for, at der kommer en mellemmand på, en slags translator, der kan formulere kravene og dit værd uden omsvøb. Situationen bliver mere professionel og mindre emotionel – og man skal jo fungere sammen bagefter."

Ring til skuespillerforbundet på 33 24 22 00, hvis du vil i kontakt med Kim Kidholm.

Et liv i skuespillets tjeneste

I dette og de næste numre af Sceneliv bringer vi en serie af karriereinterviews med en stribe af ældre medlemmer af Dansk Skuespillerforbund. Med fokus på et langt liv i skuespillets tjeneste. Om faget og om alt det vigtige rundt omkring det.

Idealisten der udfordrede

Fra "Teater bag tremmer".
Tegning: Claus Seidel

Af Jacob Wendt Jensen

Bent Conradi er stadig åben for en god rolle på teatret eller film. Gennem snart seks årtier har han udfordret sig selv og publikum både som skuespiller og instruktør med en stribe stærke monologer, teater i kirker, teater med fanger i landets fængsler og idealistisk teater for ældre skuespillere.

I dag er Bent Conradi 82 år gammel, men han har en idé til et måske sidste soloshow:

"Jeg vil gerne finde et lille sted med plads til højst 40 mennesker. Det kunne måske være foyeren på Teatret ved Sorte Hest. Der vil jeg sidde i en stor stol med et lille glas tynd whisky og levende lys og fortælle om, hvordan man rent historisk og filosofisk har set på det at blive gammel. Med humor. Uden humor ingen alvor. Efter en pause vil jeg gå over til historier om alle de gale, dejlige og vanvittige mennesker, jeg har mødt gennem livet. Gunnar Lauring, Osvald Helmuth, Dirch Passer, Lily Broberg, Jørgen Ryg, Ove Sprogøe og mange flere," siger Bent Conradi.

Han er godt klar over, at "livets stige bliver stadig kortere", som han krydret med en dosis humor siger:

"Det er fandeme svært at følge med, når man er vokset op i skyggen af krystalapparatet."

Så bliver han alvorlig igen.

"Livet er vanskeligt, men det er døden ikke. Jeg arbejder på at blive dus med den. Stort arbejde! Godt, at jeg for mange år siden valgte at dø af grin. At blive gammel er rystende, og det er

Foto: Henning Hjorth

bestemt ikke for tøsedrenge. Det, jeg har tilbage af livet, virker så spinkelt.”

Formet i Tivoli-Garden

Måske er det derfor, Bent Conradi er glødende tilhænger af Eckhart Tolle, der taler om at leve i nuet.

”Grunden til at Buddha smiler er jo, at vi mennesker ikke forstår at leve i nuet, men i stedet hele tiden befinder os i fortiden eller fremtiden. Jeg har besluttet ikke at brokke mig, for gør man det, kan man ikke være i nuet,” siger Bent Conradi, der dog gerne tager en tidsrejse tilbage gennem karrieren for Scenelivs læsers skyld.

Bents far var forretningsfører hos Cirkus Miehe og Cirkus Belli, og den ene af Bents brødre, Leif, gik samme vej og rejste verden rundt med et cykel- og jonglørnummer. Den tredje bror, Ib, blev skuespiller en kort overgang i 1950’erne. Alle tre kom de i Tivoli-garden, og gjorde dermed deres mor stolt.

”Det var alle tiders spændende barndom, selv om det var et ret stort problem at bære trommen som kun 9-årig. Men jeg blev kendt for at skubbe den frem med lårene i takt med, at jeg gik. Som 11-årig spillede jeg første gang som solist, og jeg var meget flittig på min koncerttromme,” fortæller Bent Conradi.

Han kom som 13-årig med i Stig Lommers tivoliarevye i 1945 med Sigrid Horne-Rasmussen, Gerda og Ulrik Neumann, Svend Asmussen, Aksel Schiøtz, Erika Voigt og Christian Arhoff.

”Jeg sang med af fuld hals i finalen, samtidig med at jeg styrede koncerttrommen. Lige der blev jeg varm på at blive

skuespiller. Tiden i Tivoli-Garden var i det hele taget betydningsfuld og afgørende for mit liv fremover,” siger Conradi, selv om han som større dreng reagerede mod disciplinen og de lange arbejdstider.

Teater i kirken

På trods af skuespillerdrømmene tog Conradi en uddannelse som grafiker og arbejdede hos Gutenberghus i en kortere periode, inden han omsider søgte ind på Det Kongelige Teaters Elevskole i 1958. Det gik rigtigt godt til optagelsesprøven.

”Efter prøven kom et medlem af optagelseskomitéen, Martin Hansen, ned til mig og sagde, at alle var enige om, at jeg skulle ind på skolen. Men da valget stod mellem mig og en anden aspirant, valgte komitéen den yngste. Jeg var faldet for aldersgrænsen på 25 år. Derefter sagde han, at når som helst, jeg fik brug for hans hjælp, ville han hjælpe mig gratis. Med streg under ’når’. Han sagde ikke ’hvis’,” fortæller Bent Conradi.

Det var noget særligt og noget sjældent, så Conradi mistede ikke modet.

”For jeg ville sgu da være skuespiller, ikke,” smiler han.

Han var netop på det tidspunkt kommet ind i nogle FDF-kredse i Glostrup, hvor han blev spurgt om at sætte en forestilling op i den lokale kirke parallelt med en kunstudstilling, hvor blandt andre Havsteen-Mikkelsen udstillede. Stykket blev en stor succes, og Conradi fik idéen til det professionelle teater Kirkelig Scene i 1959, hvorefter han i syv år instruerede og optrådte i kirker over hele landet.

"Jeg fik blandt andre Ejnar Federspiel og Karen Lykkehus med. Der var en del modstand til at begynde med. For eksempel i Sønderjylland. Men så tog jeg et møde med biskoppen og tilkaldte pressen og fik reklame på den måde. Det var utrolig spændende, og biskopperne trængte til lidt udfordringer."

Uddannet foran publikum

Senere har Bent Conradi været fast tilknyttet både Aarhus Teater, Det Danske Teater og Folketeatret i København i længere perioder. Har det slet ikke generet ham, at han gik glip af den traditionelle uddannelse?

"Nej, jeg debuterede jo professionelt allerede året efter optagelsesprøven, og så var det bare op på scenen. På min vej har jeg haft pragtfulde lærere. Kirkelig Scene var min elevskole, hvor Sven Friedberg, Aase Ziegler og Olaf Ussing blot er nogle af de lærere, jeg har haft. Og ikke at forglemme Lis Jacobsen, stifter af radioens pigeor. Jeg har altid sagt til mine kolleger, at de skulle sige til, hvis de havde gode råd til mig, og så er det op til en selv at lytte og at være klar til at udvikle sig," siger Bent Conradi og fortsætter:

"Du er faktisk den første, der spørger til min uddannelse. Det handler jo om at lære at udvikle sit talent, og der hvor man gør det bedst, er på scenen. Du kan nævne et hav af dygtige skuespillere i Danmark, ja fra hele verden, der aldrig har set en elevskole," siger Conradi, der tilføjer, at hvis det var i dag, så var han formentlig kommet ind på en teaterskole, fordi der ikke er de samme aldersbegrænsninger.

Conradi i "Den røde Pimpemel", Dansk Skolescene. Foto: Janne Woldbye

Fem nedslag om Bent Conradi

Født 30.8.1932 i Aarhus.

- Rollen som Sganarelle i "Don Juan" på Det Danske Teater i 1971 regnes for et gennembrud på teaterscenen.
- I 1980 var Bent Conradi 80 minutter alene på scenen i "En gal mands dagbog" instrueret af Birgitte Price og han har også opført monologen "Om man blot et sekund kunne få fri".
- Spillede i 1990 Peter Poulsens monolog "Fanget" på Folketeatret instrueret af Ulla Gottlieb. "Overrump-lende intenst teater", skrev BT.
- Fik i 1999 udgivet "Teater bag tremmer" på forlaget Drama i samarbejde med Mogens Garde om tiden i Horsens Statsfængsel, Vridsløselille mfl.
- Modtager af Kaj Munks Mindelegat, "Poeten" Poul Sørensen's Legat, Ole Haslunds Legat, Else-Maries Hæderslegat og Hertha og Svend Rindsoms Minde- og Hæderslegat i 2011 for "at være en teatermæssig drivkraft i alle mulige sammenhænge" samt et livstidslegat fra Hattemagermester F.I. Euren og Hustrus Legat.

I Tivoli-Garden under Anden Verdenskrig.

Hans første store rolle var som Kaptajn Leone i "Volpone" på Dansk Folkescene i 1960, og den første anmeldelse, han fik, var i Grindsted. I avisen stod der: "Han er simpelthen et dramatisk talent." Med i stykket var også gamle kæmper som Hans W. Petersen, Ejner Federspiel og Poul Müller. Da unge Conradi kom ned til morgenmaden på hotellet dagen efter, sagde de tre gamle som med én mund: "Undskyld, ta'r De elever!"

Mit livs oplevelse

Da Bent Conradi instruerede "Frøken Nitouche" på Nyborg Voldspil, var han en tur i Nyborg Statsfængsel for at optage lyden af klokkerne. Det gjorde stort indtryk på ham, da han så fangerne komme ind fra gårdtur. Sammenbidte og i endeløse rækker. Da han senere havde været på Folketeatret i en lang årrække, fik han nok af plys og guldornamenter og ville gerne prøve noget helt andet.

"Der måtte være andet end det faste forløb med rollehæfte, prøveforløb, premiere og spilleperiode. Og så om igen med et nyt stykke. Jeg måtte udfordre et eller andet. Om ikke andet så også mig selv. Hvad mon det værste udgangspunkt for at lave teater var? Og så kom jeg i tanke om turene til fængslet," fortæller Bent Conradi.

Skuespilleren og instruktøren glemmer aldrig den første søndag, hvor han gik rundt i fængslet. Han blev helt svimmel og kom i tvivl om, hvorvidt han kunne klare opgaven. Det kunne han, viste det sig, men en yngre skuespiller, der hjalp ham, kunne ikke klare mosten. Siden blev det til seks projekter a tre måneder gennem årene. Conradi kalder dem for "sit livs oplevelser."

"Den tid ændrede mit liv. Jeg er lykkelig for, at jeg havde kræfter til det. Fængselsinspektøren indrømmede bagefter, at han ikke for alvor troede på projektet, men jeg opbyggede et fortrolighedsforhold til fangerne og kunne få dem til hvad som helst efterhånden. Når jeg kunne mærke, at nogle af fangerne var kede af det eller blev i cellen, så gik jeg op til dem hver især og talte om replikkerne, og så åbnede de sig langsomt. Mange

Hele holdet bag Tidens Tands forestilling "Skyggen". Stående: Ebba Nørager, Bent Conradi, Søren Steen og Cay Christiansen. Siddende: Henning Palmer, Troels Munk, Grethe Mogensen og Erik Kühnau. Foto: Brita Fogsgaard.

af dem fortalte, hvad de sad inde for, hvilket jeg med vilje ikke ville vide på forhånd," siger Bent Conradi.

Da hans gamle ven Gyrd Løfqvist kom og så et af stykkerne, sagde han:

"Nu sørger du for at begynde at instruere noget mere. Hvordan fanden kan du få dem til at gøre det her, så jeg sidder og er fuldstændig rystet?"

Fængselsinspektør Ole Hansen skrev:

"Resocialisering via teater? Jeg ved det ikke. Der er ikke lavet statistik på det, men jeg er overbevist om, at sådanne projekter er med til at gøre de involveredes chancer større for ordentlige oplevelser her i livet." I bogen "Teater bag tremmer" fortæller Conradi hele historien.

Hold op med at skubbe

Siden begav Bent Conradi sig ud i endnu et idealistisk projekt. Denne gang var det med udgangspunkt i ham selv. Teatret "Tidens Tand" kørte fra 2007 til 2012. Sigtet var dobbelt. Conradi ville bruge noget af den talentmasse, der var blandt de gamle skuespillere og samtidig sætte fokus på den aldersdiskrimination, han syntes, han selv og andre var ude for i hverdagen.

"Som udgangspunkt bliver vi alle oldinge, hvis vi lever længe nok, men det passer ikke rigtigt ind i vores travle og materialistiske samfund. For nylig skulle jeg for eksempel ind i bussen på Nørreport. Jeg gik med min paraply, og en ung mand skubbede mig ind i bussen. 'Hold op med at skubbe til en gammel mand,' sagde jeg højt og tydeligt. Der blev helt stille i bussen. Jeg ville ikke finde mig i det. Han var nu så sød bagefter, og jeg forklarede ham: 'Pas på os gamle, for den ubevidste diskrimination af os er så farlig. Tag det med dig på din vej,' sagde jeg også," fortæller Conradi.

Han fik idéen til Tidens Tand, da han læste Simone de Beauvoirs bog "Alderdommen".

"Jeg kunne pludselig mærke, at jeg ikke var 70 år længere, så noget måtte jeg gøre. Det var så skæbnens ironi at jeg måtte stoppe Tidens Tand i 2012, fordi jeg ikke havde kræfterne

længere. Vi havde jo gratis hjælp med hensyn til teknikken, og skuespillerne delte overskuddet, men jeg hang på meget af ekstraarbejdet undervejs. Det kørte ellers i fire år med næsten fuld belægning og glade mennesker. Vi havde blandt andre Marianne Jøved som formand og Ole Espersen, Erik Boisen, Baard Owe og Mogens Jensen med i bestyrelsen."

Det var sgu da meget godt

Bent Conradi har også lavet en del tv-teater og spillefilm. For eksempel blev han nomineret til en Robert for sin rolle som vrissen stamgæst i Christian Braad Thomsens "Den blå munk".

"Jeg har hele tiden udfordret i mit liv som skuespiller og instruktør. Det er vigtigt selv at ville noget. Jeg ville gerne have lavet flere film, og både journalister og instruktører har også udtrykt deres undren over, at det ikke blev til så voldsomt meget. Når jeg en sjælden gang ser mig selv i tv, har jeg ikke forklaringen på lige præcis hvorfor.

For eksempel så jeg for nylig tv-serien om Liva Weel, hvor jeg spiller Dr. Trautner og et afsnit af 'En by i provinsen', hvor jeg havde en spændende dialog med Henning Moritzen. Selv om det er svært at se sig selv, så var jeg alligevel glad: 'Det var sgu da meget godt, det der,' tænkte jeg," siger Bent Conradi.

Da han var meget fremme i medierne under ungdomsoprøret, kom han også med i Politikens ATS: "Haves Bent Rothe-plakaten. Ønskes Conradisserne".

"Det er da også en slags berømmelse," smiler Bent Conradi, der synes, han har haft en god balance i sit arbejdsliv. Én ting mere ville han dog gerne have nået:

"Erik Mørk havde personligt ønsket mig til at spille Jarlen af Kent i Shakespeares 'Kong Lear' i 1993, og det så jeg virkelig frem til. Jeg havde spillet med ham flere gange før, men aldrig været rigtigt tæt på ham, og det ville jeg komme her, da jeg skulle spille en gennemgående rolle. Jeg fik et chok, da jeg en dag så løbesedlen: 'Erik Mørk er død'. Tænk at have fået lov til et sådant samarbejde. Det kunne han fandeme ikke være bekendt."

Mig og mit manuskript

Af Jacob Wendt Jensen

For alle skuespillere er manuskriptet vigtigt, men forskellige skuespillere bruger det rent praktisk på vidt forskellige måder. Hør, hvordan tre skuespillere fra tre forskellige generationer på tværs af køn, teatergenrer og kunstneriske gemytter bruger manuskriptet som arbejdsværktøj. Om mening, om at læse med ansigtet, om at give slip – og om meget mere.

KAREN-LISE MYNSTER, 62 ÅR

Manuskriptet bliver levet liv

Om at vælge manuskriptet og finde mening

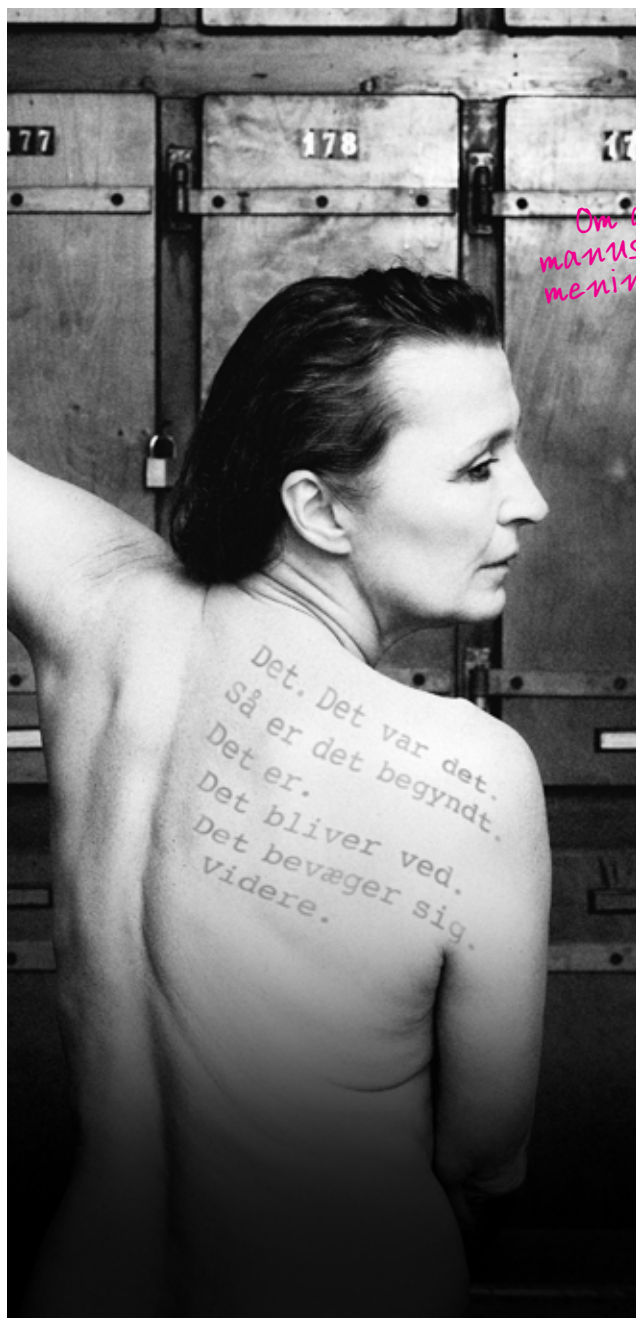
Hvis jeg befinder mig i en periode, hvor jeg ikke har så meget at lave, så siger jeg ja, med mindre manuskriptet ligefrem siger mig imod. Man skal jo have noget at lave.

Hvis jeg til gengæld har meget at vælge imellem, går jeg mere i detaljer med manuskriptet og vurderer håndfast, om jeg synes, det er spændende nok.

Man kan vælge at være med af to forskellige grunde. Der kan være en rigtig god rolle i et manuskript, hvor manuskriptet måske ikke har den helt store mening, men rollen pirrer en. Da jeg var yngre tænkte jeg nok mere på mine egne roller, og det er da også et godt incitament for en skuespiller. Man vil jo gerne bruge hele paletten, og man vil gerne bruge teaterrummet fuldt ud.

Men efter 40 år i branchen synes jeg dog, den anden grund til at sige ja-tak er den lykkeligste situation. Det er, når stykket er fantastisk, og man kan mærke, at det betyder noget for forfatteren at have skrevet det. Og så sætter jeg også meget pris på, at der i historien er uforudsigeligheder, så man både i læsningen af e manuskriptet og når man ser stykket, bliver overrasket. Hvis jeg som snart 63-årig skal blive ved med at elske faget og have den røde næse på, så skal stykkerne have en mening. Noget der kan lære os om livet og give os empati.

Man kan godt se mulighederne i et stykke allerede i manuskriptet. Man bliver bedre til det med årene. Og man må så håbe, at instruktøren kan se nogle af de samme muligheder i teksten. Der er lang vej til at scenografi, værk, instruktion og skuespil går op i en højere enhed, men det hele begynder med manuskriptet.

*Om at mødes på
neutral grund*

Når jeg arbejder med manuskriptet, læser jeg det rigtig mange gange. Prøver at forstå teksten til bunds. Når man kommer til prøveforløbet, synes jeg, det er vigtigt, at man ikke har arbejdet alt for meget med ens egen rolle. Den skal først formes i arbejdet med situationerne sammen med de andre skuespillere. Hvis man er alt for velforberedt, kan man på forhånd risikere at lukke ned for nogle af mulighederne. Det er vigtigt at mødes på neutral grund og ikke forsøge at trække de andre i ens egen retning. Fra starten udelukker jeg intet på min karakters vegne. Det gør jeg først i relation til de andre skuespillere. Det er bedst, når man er helt åben og samtidig kan konsultere manuskriptet. Men det er da en balancegang, for manuskriptet skal heller ikke være en sutteklud. Jeg skriver meget op i mit manuskript, men alligevel skal det ikke med alt for længe, for når du smider det, frigør du også en hel bunke energi. Jeg kan godt kigge på manuskriptet helt frem til premieren for at genlæse noterne. Der er jo lavet i tusindvis af aftaler undervejs, som jeg ikke kan huske i hovedet.

*Om manuskriptet som kernen
og om akkuratessen*

For mig er manuskriptet kernen og det, vi alle sammen kan forholde os til. Mange gange er vi en meget broget flok, der mødes til et stykke med mange forskellige arbejdsmetoder og baggrunde. Derfor er manuskriptet vigtig fælles grund. Manuskriptet ligger også på mit bord i spilleperioden. Hvis nu det slår mig, at jeg har sagt noget forkert en aften, så kan jeg gå tilbage og få gjort sproget mere præcist igen. For mig er sætningsopbygningerne ikke ligegyldige, og jeg kan godt lide akkuratessen.

I begyndelsen gemte jeg alle manuskripterne og flyttede med dem adskillige gange. Men pludselig en dag røg de ud. Der er ikke plads til hverken dem eller scrapbøger, og dykker man en sjælden gang ned i dem, så er det jo bare nostalgi. Nu gemmer jeg kun manuskripterne et års tid, men det er svært at smide dem ud. De er jo levet liv.

JENS ALBINUS, 50 ÅR

Som et stykke af et Kraks-kort

*Om at læse med
ansigtet og indlede
en samtale*

Jeg anser ikke rigtig manuskriptet for at være et arbejdsværktøj. Skuespillerens værktøj er vel stemme, krop, sind, sans, dumheden og intelligensen, seksualiteten, forvirringen, beslutsomhe-

Foto: Kennet Havgard.

den og humoren hos hver enkelt. Et manus er ligesom et stykke af et Kraks-kort: Det viser dig, hvor festen skal finde sted, men i sig selv er det ingenting.

Første gang jeg læser manuskriptet, læser jeg det så vidt muligt "med ansigtet," som det vist hedder. Altså helt blank og forslugen. Der skrives umådelig meget sludder, men der er jo altid det lillebitte håb om, at nogen faktisk har gidet gøre sig den ulejlighed at tænke et par tanker om indhold og formsprog. Det er naturligvis altafgørende. Forhåbentlig kan man få et indtryk af, om der findes noget af den slags, når man læser manuskriptet første gang.

Hvad der derefter følger – og om der overhovedet følger noget – er lidt ligesom med møder mellem mennesker: Hvis der ikke rigtig opstår en interesse, slutter samtalen hurtigt. I de bedste tilfælde kan der derimod opstå en samtale, som aldrig slutter. Et manuskript, som ikke rigtig siger mig noget, men som jeg af den ene eller anden grund alligevel skal medvirke i, læser jeg så lidt som overhovedet muligt i. Men hvis der er noget at gå på opdagelse i, vender jeg tilbage igen og igen. Og igen. Shakespeare læser jeg uden ende. Som "poem unlimited," som Polonius siger.

*Om at slippe bogen fra
begyndelsen*

Med hensyn til at slippe bogen under prøverne eller ikke, har jeg det personligt sådan, at jeg oftere og oftere som regel ikke har manuskriptet med i hånden på scenen. Men det har egentlig mest at gøre med, at jeg ser temmelig meget dårligere, end

jeg gjorde engang. Jeg mener, jeg har ikke noget særlig religiøst forhold til det. Når jeg instruerer, som jeg for tiden udelukkende gør i Tyskland, er skuespillerne dér meget vant til ikke at have en bog i hånden. De fleste regner med, at det er forventet, at bogen er sluppet fra begyndelsen. Men jeg kan godt finde på – hvis jeg leder efter noget bestemt – at bede skuespillerne gå baglæns og tage papiret i hånden igen, hvis jeg synes noget har udviklet sig for hurtigt eller for bastant.

Om at bevare disrespekten for en halvgammel luder

Manuskripter fra gamle forestillinger har jeg ikke noget forhold til. Jeg gemmer heller ikke fotos, lydoptagelser, arbejdsnotater og den slags. Teatret er et ad hoc-redskab, et forhåbentlig vitalt anskrig her og nu. Bagefter er forbi. Det er en af teatrets absolutte kernedyder og mest vitale karakteregenskaber. Noget af det der i årtier har redet teatret som en mare – især her til lands, selv om det vist nok er ved at blive bedre – er den her falske salvesfuldhed omkring Teatrets forskellige attributter. Man må bevare disrespekten for teatret. Alt andet ville være mangel på respekt! Den dag vi ikke længere betragter teatret som en halvgammel luder, vi med slet skjult fryd har lyst til at voldknepe halvt fordærvet. Den dag er vi godt i gang med at balsamere hende ihjel.

LAURA BRO, 42 ÅR

De tydelige og de indirekte spor

Om at lære sin karakter at kende

Helt banalt læser jeg manuskriptet igennem flere gange. Første gang følger jeg med i handlingen, og ligesom hvis det er en god bog, kan det godt gå hurtigt. Derefter fokuserer jeg på den karakter, jeg selv skal spille, og jeg læser det flere gange for at være sikker på at få det hele med. Det er vigtigt, hvad jeg skal sige i stykket, men det er også vigtigt, hvad min karakter siger om sig selv. Og dernæst kigger jeg på, hvad de andre siger om min karakter. Nogle manuskripter er meget tydelige, andre er mere diffuse.

Ved læseprøven kommer der en instruktør og en scenograf med deres visioner, og dem tager man så med ind. Som skuespiller bliver du nødt til at være "ja-siger", ellers kommer man ingen vegne. Her dukker der også nye nuancer op, og man forsøger også at få skik på, hvor karaktererne begynder og slutter i hver scene, ligesom hvis man analyserer en tekst i gymnasiet. Hvis stykket ender med, at man skal begå selvmord, så skal tonen i scenen jo føre derhen.

Om alt det, der ikke bliver sagt

I prøveforløbet bliver ens viden fra manuskriptet suppleret med, hvad der sker på gulvet med de andre skuespillere. Her kan det handle om, hvad der ikke siges om min karakter, men som der alligevel er indirekte spor af i dialogen mellem de andre. Alt det der holdes tilbage og som kun bliver antydnet. Der er også tit nogle aha-oplevelser, der dukker op, når dialogen siges, fordi den får mere retning, end når man selv læser den. Også fordi man som skuespiller reagerer på, hvad de andre skuespillere siger. I en bog hører man ofte hovedpersoners tanker, mens man selv må finde dem i et teatermanuskript.

Man går rundt med manuskriptet derhjemme og lærer gradvist mere, men det er forfærdeligt at være på gulvet og øve de første gange, før man kan ordene. Først når jeg kan ordene, kan jeg spille, som jeg vil, så jeg prøver at smide manuskriptet så hurtigt som muligt. Jeg misunder dem, der har fotografisk hukommelse. Det er en bryggerhests arbejde for mig at lære udenad. Jeg tager mange noter i mit manuskript. Lavpraktiske ting om hvor jeg skal gå ind, hen og ud. Nogle gange skriver jeg noter til, hvad der foregår under overfladen. Jeg er også mange gange nede i brugen af de enkelte ord. Bruges der et ord, der lyder blødt og rundt her af en bestemt grund?

De sidste fjorten dage af prøverne har man hele gennemspilninger, hvor instruktørerne tager noter og giver feedback. I den periode ser jeg stadig lidt i manuskriptet, hvis det er nødvendigt. Det kan også ske i selve spilleperioden, hvis instruktøren kigger forbi og beder om at stramme op nogle steder.

Om inspirationsbilleder og fedtede sider

Som supplement til mit manuskript har jeg det med at samle inspirationsbilleder til mig selv. Det kan være noget, der rammer en følelse eller en tone i mig, som rimer med, hvad der sker i teaterstykket. Da jeg lavede "Nero" med Kathrine Wiedemann på Aveny-T, fandt jeg nogle fotos af Kirsten Walther som Yvonne fra "Olsenbanden." I alt hvad jeg har set hende lave, er der en sexappeal og en følsomhed, og det kunne jeg bruge i stykket. Store øjne, mascara og bevidstheden om brystvorternes fremskudte placering. Det brugte jeg så som min helt private inspiration. Tit har jeg et patchwork af musik, film og billeder, der er inspireret af manuskriptet og som hjælper mig med at skabe karakteren.

Efter brug er mine manuskripter totalt fedtede, og der er spildt kaffe på. Der er noter både på forsiden og bagsiden af siderne, og i det hele taget er de godt brugte, og derfor smider jeg dem ud.

Foto: Per Morten Abrahamsen.

Opera på jagt efter nyt publikum

Af Jacob Wendt Jensen

Opera er en århundreder gammel kunstart, som det ikke altid er lige let at lokke et nyt publikum ind til. Sceneliv har taget temperaturen på, hvordan man forsøger at få et nyt operapublikum i tale hos en børneopera og en humoristisk tomands-opera.

Emil Ritter og Bo Kristian Jensen som drengen og gøgleren i "Den syngende hat".
Foto: SaltoMortale.

Hvilket sted er mere logisk at begynde, hvis man vil have et nyt publikum i tale, end hos børnene? Tobias Ørum er kunstnerisk leder hos operakompagniet SaltoMortale, der de sidste fem år har lavet operaforestillinger for børn. Ørum skriver også manuskripter og synger i forestillingerne sammen med blandt andre hustruen Cille Buch, som samtidig er fundraiser.

Sammen med en lille trup af ildsjæle bruger de to halvdelen af deres arbejdsliv på at få SaltoMortale til at springe rundt i landet med forestillinger som for eksempel den aktuelle "Go' nat min skat", "Den syngende hat" og – deres mest populære – "Klods-Hans".

Missionen hos SaltoMortale er klar, og man ryster ikke på hånden. I fundatserne står der: "SaltoMortales formål er at producere operaforestillinger, som kan underholde og betage børn i alle aldre. I denne sammenhæng er en af teatrets vigtigste missioner at udbrede den klassiske musik til børn og unge".

Rigtig opera til børn

Udgangspunktet er ikke at tale ned til børn på hverken det musikalske eller det operamæssige område.

"Vi var trætte af at se, hvor pussenusset det hele typisk var, når opera blev præsenteret for børn. Det fortjener hverken operagenren eller børnene. Opera kan kommunikere på et helt andet plan, som vi forsøger at efterstræbe. Vi spiller opera uden filter for børn ned til seks år og det har ingen fortilfælde herhjemme," siger Tobias Ørum, og fortsætter:

"Vi tager musikken meget alvorligt, og samtidig forsøger vi at gøre historierne lette at forstå. De to ting kan være lidt

vanskelige at få til at balancere, men jeg synes, vi er ved at finde balancen," siger Ørum.

Han føler, at SaltoMortales præmisser ikke rigtig bliver forstået, og så ruller fordommene.

"Vores børneoperaer er meget ufiltrerede og kan ikke sammenlignes med almindeligt børneteater. Det ville være som at sammenligne æbler og pærer. Det opløftende er, at børnene ikke synes, vores balance er særlig svær. Vi kommunikerer primært gennem følelserne, hvor musikken åbner op for de følelser, der giver adgang til et helt nyt univers for børnene. Nogle voksne har tendens til at mene, at børnene ikke kan forstå vores operaer, men det synes jeg er arrogant."

Stivnet kunststart

Tobias Ørum aflæser børnene på følgende måde:

"Når du har et sted mellem 100 og 200 børn i en sal, er der en årsag til, hvis de pludselig er kollektivt stille. Og hvis de larmer i flok, er der også en årsag til det. Vi skubber til børnene, fordi vi gerne vil dem noget. Det bliver muligvis opfattet ret så nicheagtigt, fordi vi prøver at gå en helt ny vej. Især den etablerede operaverden har svært ved at forstå, at operaen som kunststart bliver nødt til at blive genoplivet, for at den kan få en ny berettigelse," siger Tobias Ørum. Han fortsætter:

"Hvis du kigger på de store etablerede operakompagniers programmer, handler det for 95 pro-cents vedkommende om genopførelser af mellem 100 og 200 år gamle værker. Hvis man så den slags i teaterverdenen, ville der

blive rynket på næsen. I vores optik er det med nyopførelserne på teatret, man indirekte kan gøre et stykke som 'Jeppe på Bjerget' relevant på ny. Den tankegang mangler vi i operaverdenen, så det vil vi gerne slå et slag for," siger Ørum.

SaltoMortale har fået støtte til deres forestillinger tre gange af Statens Kunstråd, og det er man afhængig af, hvis der skal flere børneoperaer rundt i landet.

Noget andet end Disney Sjov

Hos SaltoMortale har "Klods-Hans" været hittet, der er opført flere end 100 gange, mens tallene for "Go' nat min skat" ligger på knap 20 opførelser og "Den syngende hat" op mod de 30.

"Vi kan godt mærke, at jo mere populære titler eller emner

er, jo flere gange kan vi opføre vores opera. Men vi holder alligevel håbet oppe på idealismens vegne. Der ligger en læringsproces i det for os i forhold til at blive bedre. Men vi vil blive ved med at insistere på vores formel og raffinere den og udvikle den, så vi får større hul igennem på vores egne præmisser.

Vi møder mange jublende forældre, der elsker, at de nu har fået et alternativ til fredagsslik og Disney Sjov og i det hele taget til den samlede underholdningsflade," siger Tobias Ørum.

Mangler fornyelsesgrund

Ifølge Ørum er det vigtigt, at børn får mulighed for at opleve stærke historier med opera som sprog.

"Du kan ikke synge opera, uden at have følelser bag din klang. Med opera kan vi åbne for et univers, der ikke findes magen til andre steder. Den dybde, nuancerigdom og den uforbeholdne adgang til følelserne, den ser du ikke andre steder i teaterverdenen. Det er vigtigt, at børnene får de nuancer med sig, som operaen kan give," siger Tobias Ørum.

En opera af den type SaltoMortale opfører koster 800.000 kr., men så er budgettet så stramt, at der kun er 10.000 kr. til markedsføring.

"Det er kun lige nok til flyers og en stribe fotos. Måske er mar-

Hans Dueholm og Jakob Næslund Madsen spiller og synger samtlige roller i Figaros "Nybarberet i Sevilla". Foto: Figaros.

kedsføring det vigtigste punkt, men vi har ikke for alvor råd til det. Vi prioriterer i øjeblikket hellere en violinist eller en tredje sanger på scenen. Vi har samme udgifter som et almindeligt teater, men oveni kommer musikdelen, så det er svært at få budgetterne til at hænge sammen. For os er det et stort privilegium at få lov til at lave det, vi brænder for. Vi er ovenud lykkelige for, at vi får lov til at sige noget. Vi tror på produktet," siger Tobias Ørum og inviterer til debat om operaens fremtid:

"Jeg føler, at operaen af i dag er en hæmsko for det, som den prøver at være. Selve begrebet 'opera' har spillet fallit. Der er ingen innovation i det længere, mens du i begrebet 'teater' kan putte hvad som helst. Opera er i folks tanker noget elitært, noget konservativt og noget med højt hår og parykker. Opera er svært at diskutere, og det rykker sig ikke rigtigt i øjeblikket.

Vi er en del rundt omkring, der kæmper for at forny operagenren og forsøger at vise de etablerede institutioner, at der rent faktisk kan gøres andet end det dybt traditionelle. Vi mangler bare en samlet alternativ scene, hvor man kan boltre sig og vise forskellige facetter af operaen. Vi mangler simpelt-hen fornyelsesgrund."

Seriøs med et twist

Jakob Næslund Madsen er også en af den slags ildsjæle, der arbejder for at give danskerne opera på en anderledes facon. Ud over at han arbejder for Den Ny Opera i Esbjerg, driver han operakompagniet Figaros sammen med Hans Dueholm. På den måde er han med til at foretage et knibtangsangreb på et nyt potentielt operapublikum.

Figaros var baseret på en lyst til at se, hvad der ville ske, hvis de to – kun de to – satte sig for at opføre en af de store operaer. I stil med det Jesper Klein og Flemming Jensen i sin tid gjorde med "Jorden rundt i 80 dage". Fuld fart derudaf med to mand, en bunke kostumer og operastemmer. "HMS Pinafore – det hele

sejler" og "Nybarberet i Sevilla" er to ud af de foreløbig fem titler, som Figaros har skabt.

"Vores mission er at nå ud til folk, der ikke normalt ser opera, og som kan få en oplevelse i retning af: 'Hey kan opera også gøre det her!'"

Opera har jo et ry for at være meget formelt og måske meget fornemt. For os er det helt fint, at det er sådan, men det må for alt i verden ikke blive selvhøjtideligt. Og det har opera desværre også tendens til at blive indimellem," siger Jakob Næslund Madsen og fortsætter:

"Vores grundtanke er den humoristiske tilgang til opera. Hvad sker der for eksempel, når to mænd også skal spille kvinderollerne og samtidig synge dem? Jeg er kontratenor og kan faktisk synge kvindeparterne, så vi har respekt for værkerne. Vi tager ikke en seriøs opera og gør grin med den. Vi tager en komisk opera og bevarer ånden i den – men med det twist, at det er os, der synger alle rollerne.

Vi vil gerne bevise, at opera rent faktisk kan noget over for nogle af dem, der ikke ved det på forhånd. Men samtidig må vi ikke gøre operagenren til andet, end den er, bare for at få et større publikum. For så kan operaen pludselig ingenting," siger Jakob Næslund Madsen.

Ærlig markedsføring er også vigtig

Indtil videre har Figaros opført mere end 200 forestillinger over hele landet med base i Hornslet på Djursland. I øvrigt ofte i samarbejde med Den Nye Opera i Esbjerg, hvor man siden 1999 har været udpost mod vest, når det gælder om at trække danskerne ind i et operahus.

"Når vi laver opera på Den Ny Opera, skal vi ikke være populistiske eller lefle for publikum. Vi skal tro på operaens styrker, men vi skal naturligvis også være bevidste om, at ikke alle blandt publikum kender bagkataloget af vigtige operaer. Opfører vi for eksempel en komisk opera, skal den humor vi bruger opdateres. Det kan af og til være frustrerende at stå med noget man brænder for, som man gerne vil have andre til at brænde for, og så samtidig være bevidst om, at man ikke kan gøre hvad som helst for at markedsføre varen.

Det hjælper jo ikke, at man er voldsomt god til at lokke publikum ind på falske præmisser, for kun hvis oplevelsen svarer til, hvad man lokker med, kommer publikum igen," siger Jakob Næslund Madsen.

DEBAT

Chancen for at blive set

Sidste sommer sluttede min og treogtyve andres lærerige rejse efter fire år på skuespilleruddannelsen. For mit vedkommende Statens Teaterskole. De fire år har på samme tid været de bedste og mest udfordrende år, jeg har oplevet.

Drømmen gik i opfyldelse, og jeg er mere end nogensinde klar til at skulle gøre et indtryk og gøre en forskel. Med min springklare værktøjskasse under armen.

Jeg er en af de ganske få, der får lov til at opleve denne "eliteuddannelse". "En af de dyreste uddannelser i Danmark", "Kom-i gennem-nålejet-uddannelsen". Ja, der bliver sagt mange smukke ting om skuespilleruddannelsen, som ganske rigtigt kun meget få, ud af rigtig mange skuespiller-drømmende mennesker, får.

Der er bare lige det, at vi "få heldige" er alt for mange. Der er ikke nok arbejde til, at vi alle sammen kan leve af det – ikke engang tilnærmelsesvis. Arbejdsløshed blandt skuespillere er et gammelt problem, og det kommer ikke som nogen overraskelse. Men når man får lov til at videreuddanne sig i fire år med støtte fra staten, uanset på hvilken uddannelse, så må der være bedre muligheder for at få arbejde inden for sit fag. Vi må sammen afprøve veje til at optimere jobmulighederne og mindske arbejdsløsheden.

Jeg har hørt folk snakke om, at man kunne nedlægge en af de tre skuespilleruddannelser. Men mister vi så ikke alsidigheden og forskelligheden blandt skuespillere? Jeg har to andre bud på en løsning:

Nyuddannede skuespillere skal ikke direkte ud i arbejdsløshed. Det er hverken konstruktivt eller fair. Mit første bud er at få skolernes respektive uddannelsesledere til at samarbejde med branchen, så enhver nyuddannet skuespiller, som ikke har et job at se frem til, bliver tilbudt en rolle, lige meget størrelse eller medie. Blot for at komme i gang og få et første job, så det er en smule nemmere at fortsætte en karriere. Man skal ses og høres for at være i folks bevidsthed.

Mit andet forslag er at markedsføre forestillinger og andre projekter på skolerne på tredje og fjerde året bedre. Disse forestillinger er ofte mindst lige så fantastiske som professionelle forestillinger. Hvorfor får vi ikke reklameret i fx aviser, i Sceneliv eller i BilletBillet's sæsonblad? Billetterne er alligevel gratis, og på tredje og fjerde års produktioner åbner man i forvejen op for folk og for branchen. De to første år på teaterskolen er "grunduddannelsen", og her skal man kunne udforske

og fejle uden at tænke på resultater og bedømmelse. Men jeg synes virkelig, at folk skal oplyses om overbygnings – og afsluttende forestillinger på samme måde som forestillinger på etablerede teatre.

Det kan være så frygtelig svært at få sit første job. Det er det i hvert fald for både mig og mange andre af mine skønne kollegaer. Og det kan føles tilfældigt, hvem der bliver set og hørt, hvem der får job.

Der går mange dygtige skuespillere rundt, som branchen ikke kender til eller har fået mulighed for at have i deres bevidsthed. Derfor opfordrer jeg alle nuværende elever på skuespilleruddannelserne til at gå videre med debatten, for jeg tror på, at vi med ovennævnte forslag kan forbedre vores jobmuligheder og få en bedre start som nyuddannede.

Kærligste hilsner
Silke Biranell

Runde fødselsdage		
Birte Norst	2. maj	80 år
Tone Løhr	2. maj	50 år
Inge Juul Hansen	4. maj	70 år
Tine Brix Davidsen	6. maj	50 år
Fritze Hedemann	8. maj	70 år
Susanne Heinrich	16. maj	70 år
Svend Johansen	17. maj	85 år
Vibeke Steensgaard	17. maj	75 år
Stig Hoffmeyer	27. maj	75 år
Vibeke Juel Bengtsson	7. juni	70 år
Carina Witzansky	8. juni	85 år
Merete Irgens	9. juni	75 år
Holger Perfort	9. juni	90 år

GENOPSTILLING TIL FORMANDSPOSTEN

Kære medlemmer
Jeg ønsker at genopstille til formandsposten.

I de seks år, der er gået, har jeg lært rigtig meget. Jeg er blevet klogere, mere erfaren, mere robust, og jeg har fået en masse viden om vores arbejdsmarked. Jeg kender det politiske landskab, som det er så vigtigt at kunne begå sig i, og jeg er fortrolig med blandt meget andet vores europæiske samarbejder og udfordringerne på dagpengeområdet og på rettighedsområdet.

Jeg har arbejdet hårdt for at sætte forbundets præg på debatten og lovgivningen i disse sammenhænge, og i mellemtiden er min kærlighed til vores forbund og til vores branche kun blevet større.

Men vores udfordringer er ikke blevet mindre.

Jeg synes stadigvæk, vores arbejds- og branchevilkår er vanskelige, og jeg vil fortsat gerne være med til at forbedre dem. Jeg brænder stadig for at ændre samfundets opfattelse af, hvem kunstnere er, og hvad vi kan. Og for at skubbe til kulturen internt, hvor det er det er nødvendigt. Som for eksempel når det handler om vores sikkerhed på jobbet.

Indtil nu har jeg på den ene side været med til at fastholde kontinuiteten, stabiliteten og de gode aftaler, men samtidig har jeg turdet at tænke nye tanker og afprøve nye muligheder. Jeg har skabt synlighed og lydhørhed om vores branches vilkår, og jeg har forhandlet overenskomster i en nedgangstid med et tilfredsstillende resultat.

Vi har nået en del, men der er stadig så uendelig meget, jeg fortsat skal i Dansk Skuespillerforbund. For eksempel arbejde med de digitale udfordringer for vores område, nytænke overenskomster og kunstnernes arbejde, skabe større synlighed i medierne og selvfølgelig udvikle endnu bedre tilbud til medlemmerne. Jeg er slet ikke færdig.

Derfor har jeg et brændende ønske og en stor lyst til at fortsætte.

DSF STUDIO – KURSER OG ARRANGEMENTER FOR DIG

MED FOKUS PÅ DIT HÅNDVÆRK

Foto: Stine Heilmann

BECKETT MASTERCLASS MED MORTEN GRUNWALD

14.-17. september, tilmelding senest 13. august

Skuespiller, instruktør og tidligere teaterdirektør Morten Grunwald guider dig igennem Becketts detaljerede og præcist skrevne manuskripter med uddrag fra "Mens vi venter på Godot", "Slutspil" og "Glade dage". Arbejdet ligger i skuespillerens præcision, timing, kropslighed og musikalske diktion. Den dramaturgiske forståelse af det cirkulære og uundgåeligt absurde skærpes, og Grunwald vil trække linjer til andre genrer og moderne absurd komedie.

DUBBING MED CHRESTEN SPEGGERS

21.-25. september, tilmelding senest 1. juni

Du lærer, hvad det vil sige at dubbe og lægge stemme til udenlandske produktioner. Du stifter bekendtskab med de basale teknikker i dubbing og kommer til at arbejde med tegnefilm, sit-com (live-action) og dokumentarindtaling. Kurset afvikles i et professionelt dubbingstudie med teknikker, og du får en stemmeprøve. Kurset arrangeres i samarbejde med Statens Scenekunstskole Efteruddannelsen København.

ÅBEN STUDIO

DRAMA OG TEKSTARBEJDE MED ANDERS LUNDORPH

Tirsdage kl. 9 -11.30 frem til 26. maj

FILMTRÆNING MED MADS KAMP THULSTRUP

Onsdage kl. 9.30-12.00 frem til 27. maj

AARHUS: FILMSKUESPIL MED MORTEN LUNDGAARD

Torsdage kl. 9-11 frem til 28. maj

AALBORG: YOGA MED BIRGITTE HELWEG

Onsdage kl. 10-11.15 frem til 27. maj

ARRANGEMENTER LIGE NU

BLIV EN GOD FORHANDLER OG FÅ DEN LØN, DU FORTJENER

I København 3. juni kl. 9.30-12.30

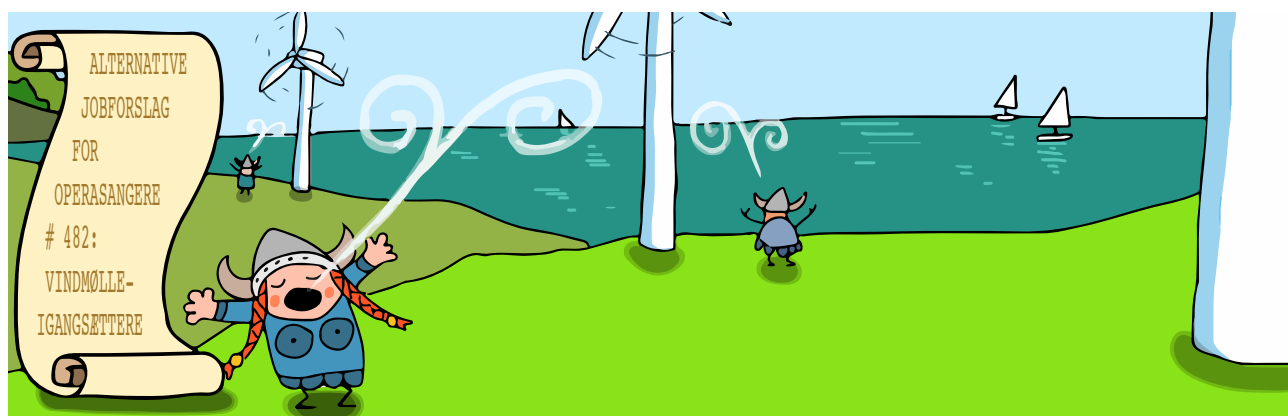
I Aarhus 9. juni kl. 9-12, tilmelding senest 11. maj

På tre timer lærer du at forberede en forhandling og at gennemføre selve mødet. Når du først ved, hvordan du skal gribe sagen an, er det både meget lettere at bede om en forhandling og mere sandsynligt, at du får et godt resultat. Journalist og lektor på Danmarks Journalisthøjskole, Solveig Schmidt, giver dig de praktiske redskaber.

LÆS MERE OG TILMELD DIG KURSERNE PÅ
SKUESPILLERFORBUNDET.DK/DSF STUDIO

D'O'INK

Af Mikkel Stubbe Teglbjærg

Fagforeningens død eller udvikling

Fornylig kunne en undersøgelse fra LO fortælle, at om 15 år vil kun hver anden være medlem af en fagforening. I den forbindelse hørte jeg et interview med to unge kokkeelever, hvoraf den ene var medlem af en fagforening, og den anden ikke var.

For den ene betød medlemsskabet, at nogen stod ved siden af hende og altid ville gøre, hvad de kunne for at hjælpe. For den anden handlede det om, at en fagforening skal kunne "tilbyde" noget.

Dansk Skuespillerforbund lider ikke af medlemsflugt, som en del andre faglige organisationer. Men hvis fremtiden bliver, som LO forudsiger, så kan også DSF komme til at miste medlemmer. Og jeg mener, det er vigtigt at finde ud af, hvad vi som organisation kan gøre for at forblive uomgængelige, ligesom det er vigtigt at tale om, hvad resultatet kan blive, hvis gruppen af organiserede bliver mindre.

Det er nemlig sådan, at hvis de faglige organisationer bliver for små, er de ikke længere repræsentative for deres område, og dermed giver det ikke mening for arbejdsgiverne at have en overenskomst.

For vores vedkommende vil det i værste fald kunne betyde mangel på minimumslønninger, ingen pensionsindbetaling, ingen forsikringsdækning og ingen faste arbejdstider. Men lige så vigtigt kan det betyde, at hele vores rettighedssystem inden for film og tv vil gå i stykker.

Jeg kan egentlig godt forstå, at når man står et stærkt og arbejdsmæssigt godt sted i sit liv, kan det synes, at man sagtens selv kan forhandle lønninger og selv fastsætte sin arbejdstid. Men det er kun fordi vi har et fælles udgangspunkt at forhandle ud fra. Lønninger og alt andet i øvrigt forhandles ud fra et fælles sæt af spilleregler – et fælles sæt spilleregler, vi alle er underlagt.

Derfor er fagforeningen så vigtig.

Foto: Karoline Lieberkind

Jeg er også fuldt ud med på, at fraser som "sammen er vi stærke" både kan virke som tomme ord og i vanskelige tider decideret illusoriske. De kan endda forekomme latterlige, hvis man selv står i en uløselig situation, hvor fagforeningen ikke er i stand til at hjælpe. I en tid, hvor man hylder individet, og udtrykket "i min verden" bliver brugt til kvalmegrænsen, kan fællesskabsånden have vanskelige vilkår.

Men til gengæld er jeg også stadig overbevist om, at fagforeningen har sin fulde berettigelse – i dag og i fremtiden. Vi har svære kår. Dels skal vi hele tiden tilbyde vores medlemmer noget mere end "blot" overenskomster. Dels skal vi også være varsomme med vores kamp-retorik. Men fagforeningen er ikke under afvikling, den er under udvikling.

I DSF skal vi fortsat arbejde på at udvikle os og vores forhold til medlemmerne og være åben over for nye muligheder. Det er nødvendigt, for den magtsuveræne fagforening er der ikke plads til. Men når det er sagt, er det også vigtigt at være sig bevidst, at en fagforening ikke kun skal tilbyde. Fagforeningen er medlemmerne – for medlemmerne. Det er en solidarisk ordening, som alle skal bakke op om, også i svære tider.

Det fællesskab, som vi i vores kunst er den ypperste fortaler for, er helt afgørende for vores arbejde. Både, når det drejer sig om udførelsen af arbejdet og reguleringen af det.

Intet menneske er en ø. Vi er alle en del af et større hele.

Katja Holm,
formand for Dansk Skuespillerforbund

POST

PP

DANMARK

MAGASINPOST SMP
ID NR. 42573

VON TRIER PERSONA NON GRATA

JENS JØRN SPOTTAG

KARIN BANG HEINEMEIER
CASPAR PHILLIPSON
HANS HENRIK CLEMENSEN

INSTRUKTION PELLE KOPPEL
MANUSKRIFT JAKOB WEIS
SCENOGRAFI RIKKE JUELLUND
KOMPONIST MARCUS AURELIUS HJELMBORG
LYSDESIGN MADS NIELSEN

3.-31. MAJ 2015

SPAR 50% PÅ BILLETTEN

FREM TIL 13. MAJ

TEATER V

TEATERBILLETTER.DK - 70202096